

Andrzej Paczoski

Prowadzenie polityki regionalnej wspierającej przedsiębiorczość prywatną

Ekonomiczne Problemy Usług nr 48, 159-168

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

ANDRZEJ PACZOSKI
UNIwersYTET GDAŃSKI

PROWADZENIE POLITYKI REGIONALNEJ WSPIERAJĄCEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ PRYWATNĄ

Wprowadzenie

Problem rozwoju regionalnego jest przedmiotem wielu rozważań i analiz. W pracy przedstawiono ustalony porządek tworzenia mechanizmu rozwoju regionalnego, którego kluczowym elementem jest dokument strategii rozwojowej samorządu terytorialnego. Zwrócono szczególną uwagę na kwestie tworzenia sprzyjających warunków dla przedsiębiorczości prywatnej w ramach polityki regionalnej i lokalnej.

1. Porządek kreowania polityki rozwoju regionalnego

Ważnym problemem przy ustalaniu i realizacji celów polityki regionalnej i lokalnej jest rola sektora publicznego. Chodzi o władze centralne, regionalne i lokalne – kwestia wyboru wariantu między polityką interregionalną a intraregionalną. Istotną rolę odgrywają zagadnienia związane z upodmiotowieniem władz samorządów terytorialnych w ramach procesów decyzyjnych, zarządczych i finansowych. Przyjęta orientacja będzie zależała od opcji partii politycznej sprawującej władzę, kultury, historii danego państwa i mieszkańców (unitaryzm, federacja, autorytaryzm, komunizm). Nie przekreśla to możliwości zmian (ewolucji) w poszukiwaniu oraz wyborze celów i metod rozwoju regionalnego i lokalnego.

Istotnym czynnikiem skutecznej polityki regionalnej wydaje się być decentralizacja samorządów terytorialnych zgodnych z założeniem polityki intraregionalnej. Polityka intraregionalna jest to polityka prowadzona przez instytucje publiczne w regionach i jednostkach

lokalnych. Jednostki samorządów terytorialnych wyposażone są w kompetencje i środki finansowe, decydując samodzielnie o formach działań wspierających rozwój gospodarczy. Regiony i ośrodki lokalne są prawnie i funkcjonalnie oddzielone, uniezależnione od centralnych władz państwowych. W przypadku niemożności realizacji niektórych zadań samorządy terytorialne mogą zwrócić się o pomoc do wyższych szczebli władzy (centralne władze publiczne)¹.

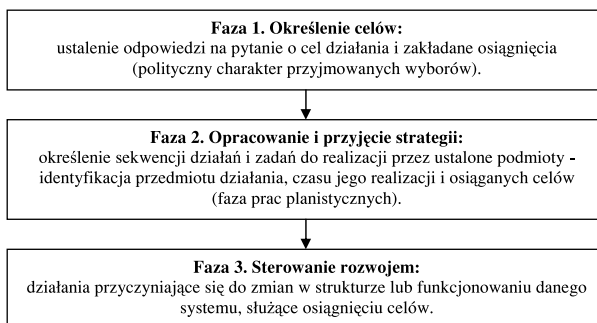
Podjęcie intraregionalne wydaje się być efektywniejszym i skuteczniejszym rozwiązaniem w ramach polityki regionalnej i lokalnej. Władze regionalne i lokalne wyposażone w szeroki zakres kompetencji decyzyjnych i finansowych mogą prowadzić własną i niezależną od władz centralnych politykę rozwoju na określonym terytorium. Na szczeblu regionalnym i lokalnym władze samorządowe lepiej identyfikują problemy rozwoju i specyfikę poszczególnych oszarów. Władze centralne nie są w stanie rozpoznać wszystkich problemów regionów i ośrodków lokalnych w kraju. Skracają się proces podejmowania decyzji, ponieważ niepotrzebna jest konsultacja z władzami centralnymi, co zwykle spowalnia podejmowanie decyzji i realizację przedsięwzięć. Kompetencje decyzyjne będące w gestii władz samorządów terytorialnych pozwalają mieszkańcom regionów na szybszy i łatwiejszy kontakt w sprawach związanych z powinnościami sektora publicznego. Władza znajduje się w pobliżu ich miejsca zamieszkania (załatwianie spraw nie wymaga podróży do stolicy lub oddalonej centralnej aglomeracji). Przeniesienie na poziom budżetów regionalnych i lokalnych środków finansowych z budżetu centralnego sprzyja racjonalności ich wykorzystania – pieniądze publiczne są efektywniej wydawane na poziomie jednostek samorządów terytorialnych. Pozwala to władzom samorządów terytorialnych na niezależne podejmowanie działań i swobodę przyjmowania programów rozwojowych.

Spełnieniu tych zasad służy zasada subsydiarności, inaczej pomocniczości (podejście zastosowane w UE), według której władze niższego szczebla (region, jednostka lokalna) odpowiedzialne są za sprawy rozwojowe i publiczne społeczności zamieszkałej na danym terytorium. Podstawowe potrzeby obywateli powinny być zaspokajane na możliwie najniższym poziomie władzy – wyższy poziom władzy może przejąć aktywność w sferze spraw publicznych, jeżeli niższy nie potrafi tego dokonać. Niedomaganiem podnoszonymi przez krytyków tej polityki jest problem pojawienia się dużych różnic rozwojowych i dysproporcji międzyregionalnych w skali kraju lub ugrupowań państw. Powstałe zróżnicowanie może stać się problemem, którego władze jednostek terytorialnych nie będą w stanie samodzielnie wyeliminować. Przez to może powstać układ terytorialny kraju o asymetrycznym tempie rozwoju – regiony rozwinięte gospodarczo będą wzmacniały swoją pozycję, natomiast regiony doświadczające stagnacji i depresji będą jeszcze bardziej odczuwały niedorozwój. Należy jednak wskazać na problemy państw, w których dominowało lub dominuje podejście centralistyczne władz wobec polityki gospodarczej i regionalnej. Państwa, które prowadziły taką politykę, charakteryzowały się problemami natury ekonomicznej (np. inwestycje państwowe w nieefektywne branże i sektory o statusie

¹ *Polityka ekonomiczna*, A. Fajferek (red.), Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 1999, s. 271.

monopolistycznym, tworzone na podstawie złych prognoz i w oderwaniu od potencjalnych uwarunkowań rozwojowych poszczególnych regionów)².

Po przyjęciu odpowiedniej orientacji polityki regionalnej następują ustalone działania zmierzające do osiągnięcia celów, które będą służyć rozwojowi terytorialnemu. Poniżej na rys. 1 przedstawiono kolejne fazy realizacji polityki regionalnej.

Rys. 1. Fazy realizacji polityki rozwoju regionalnego i lokalnego

Źródło: J. Chądzyński, A. Nowakowska, Z. Przygodzki, *Region i jego rozwój w warunkach globalizacji*, Wydawnictwo CeDeWu.PL, Warszawa 2007, s. 90.

Podmiotem, który zwykle wyznacza i stara się realizować opisane cele, będzie sektor publiczny na poziomie centralnym, regionalnym bądź lokalnym. Jednak najbardziej istotny w realizacji założonych celów będzie udział sektora prywatnego (podmioty gospodarcze), który dominuje w gospodarce rynkowej. To przede wszystkim inwestorzy, przedsiębiorcy prywatni kreują wzrost i rozwój społeczno-gospodarczy jednostek terytorialnych, tworząc przedsiębiorstwa, miejsca pracy, sieci kooperacji i współpracy z innymi przedsiębiorstwami, płacą podatki zasilające budżety samorządów regionalnych i lokalnych (przez co tworzone są środki na inwestycje samorządowe – m.in. dobra i usługi publiczne), przyczyniają się do kontaktów handlowych z zagranicą, podnoszą jakość kapitału ludzkiego społeczności lokalnej i regionalnej (np. kwalifikacje, produktywność).

Duże znaczenie w przedsięwzięciach władz samorządów terytorialnych (realizacja zadań i celów rozwojowych) powinny odgrywać takie podmioty jak: przedsiębiorstwa prywatne, organizacje społeczne (wspólnoty sąsiedzkie, stowarzyszenia konsumenckie, organizacje pozarządowe, wolontariaty), podmioty spółdzielcze. Wszystko to umożliwi zwiększenie udziału i zainteresowania społeczności lokalnej wraz z funkcjonującymi podmiotami sprawami rozwojowymi regionu (jednostki lokalnej). Wszystko to zwiększa efektywność i podmiotowość samorządu terytorialnego. Kolejnym etapem polityki regionalnej i lokalnej byłoby przekazywanie sektorowi prywatnemu większego udziału i kompetencji w sprawach rozwojowych bądź współpraca w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego w celu realizacji zadań i funkcji powierzonych samorządom terytorialnych. Może odbywać

² Chodzi o sytuację rejestrowaną w krajach komunistycznych.

się to przez prywatyzację lub powierzenie na czas określony firmom prywatnym (wybór firmy następowalby w formie przetargu) dostarczania dóbr lub usług publicznych mieszczących się w ramach zadań samorządów terytorialnych. Przy zwiększaniu udziału sektora prywatnego w funkcjonowaniu samorządów terytorialnych czynnikiem istotnym będzie zachowanie zasady deregulacji i konkurencji. Wprowadzenie możliwości udziału przedsiębiorczości prywatnej w polityce regionalnej i lokalnej daje szansę na zyski sektorowi prywatnemu (udział i zlecenia w realizacji zadań i kompetencji samorządów terytorialnych). Władze terytorialne, prowadząc działania w oparciu o udział firm prywatnych, sprzyjają ich przyciąganiu – zachęca to podmioty prywatne do funkcjonowania na danym obszarze.

Istnieją również relacje między zdecentralizowanym administracyjnie krajem a napływem potencjalnych mieszkańców do jednostki samorządu terytorialnego. Sama niezależność jednostki terytorialnej od władz centralnych nie jest warunkiem wystarczającym dla atrakcyjności inwestycyjnej i mieszkaniowej jednostki lokalnej. Władze regionalne i lokalne muszą prowadzić odpowiednią politykę, która sprzyjać będzie potencjalnym mieszkańcom i inwestorom. Stąd można odwołać się do rozważań nad modelem zdecentralizowanego państwa C. Tiebouta, który udowadniał tożsamość między wysokością obciążeń finansowych oraz świadczeń na rzecz mieszkańców w danej jednostce terytorialnej i wpływem na ich zachowania. Biorąc pod uwagę różnorodność potrzeb mieszkańców, C. Tiebout uważał, że jeżeli mieszkańcy spodziewają się znacznych wydatków związanych z otrzymywaniem większej ilości dóbr i usług publicznych na poziomie lokalnym, to zaakceptują wyższe podatki. W sytuacji odwrotnej mieszkańcy mogą żądać niskich podatków, spodziewając się obniżenia dostarczanych dóbr i usług publicznych. W związku z powyższym władze lokalne działają w odmienny sposób, przez co ludzie mają możliwość wyboru miejsca zamieszkania zgodnego z ich oczekiwaniami. Przyczynia się to do powstania konkurencji między samorządami lokalnymi o potencjalnych mieszkańców.

Czynniki udowadniające model Tiebouta sprowadzają się do następujących założeń:

- mieszkańcy zachowują się jak konsumenci i mają możliwość wyboru miejsca zamieszkania, kierując się przy tym oceną usług, jakie zapewniają im władze lokalne, oraz wielkością podatków i opłat ustalonych przez władze;
- istnieje dostęp do informacji o świadczeniach i podatkach lokalnych;
- występuje określona liczba jednostek samorządowych, co stwarza możliwość wyboru miejsca zamieszkania;
- mobilność społeczeństwa praktycznie nie jest niczym ograniczana;
- polityka władz samorządowych ma charakter autonomiczny;
- można ustalić wielkość wspólnoty samorządowej poprzez liczbę mieszkańców na poziomie uwzględniającym najniższy koszt gwarantowanych świadczeń lokalnych;
- jeżeli wspólnota będzie mniejsza od poziomu optymalnego, to będzie starała się pozyskać mieszkańców, przez co zostaną obniżone koszty tworzonych świadczeń (odwrotna sytuacja będzie miała miejsce przy przekroczeniu pułapu optymalnej

wielkości wspólnoty, natomiast w przypadku poziomu optymalnego nastąpi dążenie do utrzymania mieszkańców na tym samym poziomie).

Pomimo wprowadzonych przez C. Tiebouta uproszczeń, takich jak uwzględnianie potencjalnych ograniczeń mobilności i swobody wyboru miejsca zamieszkania, model ten wskazuje na konieczność brania pod uwagę przez samorzady lokalne jakości świadczeń publicznych oraz wysokości obciążeń fiskalnych. Wskazane uwarunkowania mają duży wpływ na decyzje potencjalnych mieszkańców samorządów lokalnych. W przypadku niezadowolenia mieszkańców z funkcjonowania instytucji samorządów lokalnych, w obszarze świadczonych usług i ustalonych podatków, mogą oni przenieść się na terytorium innej jednostki lokalnej. Mobilność społeczności lokalnych, racjonalność procesu decyzyjnego mieszkańców i władz samorządowych sprzyja kreowaniu układu relacji między wielkością populacji a świadczeniem usług oraz wielkością obciążeń fiskalnych. Funkcjonowanie takiego systemu relacji wymaga określonej liczby zróżnicowanych jednostek samorządu lokalnego.

Jednostki regionalne i lokalne mogą wskazane zagadnienia ujmować w dokumentach programujących rozwój regionalny i lokalny. Jednym z takich dokumentów jest strategia rozwoju samorządu terytorialnego.

2. Strategia regionalna i lokalna

Istotnym elementem programowania rozwoju regionalnego (lokalnego) będzie przyjęcie dokumentu strategii rozwoju terytorialnego. Strategia jest głównym dokumentem długookresowej polityki regionalnej i lokalnej³. Mechanizm strategicznego programowania rozwoju odnosi się przede wszystkim do przyszłości, a elementami branymi pod uwagę jest otoczenie rynkowe, sytuacja społeczna, szanse i zagrożenia jakie otoczenie może przynieść dla rozwoju regionalnego i lokalnego.

Strategia jest przesłaniem mówiącym o głównych intencjach polityki społeczno-ekonomicznej samorządu terytorialnego. W wypracowaniu tego dokumentu powinien brać udział sektor prywatny, który spodziewa określenia jego roli w rozwoju regionu. Można zaznaczyć dwojakie znaczenie strategii dla podmiotów prywatnych. Po pierwsze, firmy prywatne będą bezpośrednio realizować zadania strategii (np. zlecenia na planowane inwestycje). Po drugie, realizacja strategii uwzględni jak najbardziej korzystne warunki dla działania sektora prywatnego i stworzy długookresowe programy wspierające funkcjonowanie firm prywatnych (np. niskie podatki, dostęp do infrastruktury transportowej i technicznej). Poszczególne etapy strategii muszą brać pod uwagę znaczenie sektora prywatnego dla kondycji samorządu terytorialnego.

³ Pojęcie strategia wywodzi się z wojskowości (z języka greckiego *strategos* i *agen* – prowadzenie wojska). Ustalone cele można realizować i osiągać różnymi metodami, dążenie do celów nie jest mechanizmem sztywnym, ale zakładającym możliwość zmian i korekt w zależności od pojawiających się zmian. Początkowo wykorzystywane było w funkcjonowaniu przedsiębiorstw. W układzie terytorialnym planowanie strategiczne jest długookresową wizją rozwoju regionalnego (lokalnego); bierze pod uwagę otoczenie i rejestrowane zmiany.

Poniżej w tabelicy 1 określono główne etapy strategii rozwoju regionu (jednostki lokalnej).

Tabela 1. Etapy kreowania strategii rozwoju regionalnego (lokalnego)

Etap I	Analiza stanu istniejącego	Kryteria oceny
Etap II	Analiza uwarunkowań rozwoju	Analiza SWOT
Etap III	Misja i cele strategiczne rozwoju	Hierarchizacja celów
Etap IV	Formułowanie scenariusza rozwoju	Badanie wersji rozwojowych
Etap V	Wybór optymalnej strategii	Przyjęcie strategii przez władze regionu
Etap VI	Programy zadań realizacyjnych Implementacja strategii	Decyzje taktyczne

Źródło: J. Woźniak, *Metodyka budowania strategii regionalnych*, „Regiony MBA” 1/98, s. 22.

Biorąc pod uwagę wymienione w tabelicy elementy można, cały model strategii rozwojowej sprowadzić do trój etapowego uproszczenia:

- diagnozowanie;
- planowanie strategiczne;
- planowanie operacyjne.

Pierwszy etap, związany z diagnozowaniem jednostki terytorialnej, polega na analizie potencjału rozwojowego, problemów oraz barier rozwoju. Jednocześnie bierze się pod uwagę otoczenie i jego wpływ na region (jednostkę lokalną). Diagnozowanie stanowi punkt wyjścia do budowania strategii. Podejmowana jest próba opisanie przyszłości na bazie stanu obecnego i przeszłości. Na podstawie analizy SWOT (strengths – atuty, weaknesses – słabości, opportunities – szanse, threats – zagrożenia)⁴ można zinterpretować specyfikę jednostki terytorialnej, czynniki pozytywne i negatywne rozwoju, określić stan rozwoju, opisać problemy rozwojowe wraz z ich przyczynami.

Drugi etap dotyczy planowania strategicznego, czyli ustanowienia długookresowego planu rozwoju wraz z celami strategicznymi i mechanizmami ich osiągnięcia. Punktem wyjścia do prac nad tym etapem jest sformułowanie wizji rozwoju – stan regionu lub jednostki lokalnej, jaki ma zostać osiągnięty w obszarze gospodarczym i społecznym, co związane będzie z przyszłością jednostki terytorialnej. Następnie podejmowana jest próba wyboru celów rozwoju jednostki terytorialnej, które dokonywane będą na podstawie wcześniejszych ustaleń (pierwszy etap wraz z wizją rozwojową).

⁴ Atuty i słabości odnoszą się do uwarunkowań wewnątrz jednostki terytorialnej. Natomiast szanse i zagrożenia to procesy zewnętrzne (bliższe i dalsze otoczenie), na które jednostki terytorialne nie mają wpływu.

Po dokonaniu wyboru celów strategicznych powinna nastąpić próba ustalenia metod ich osiągnięcia wraz z wyznaczeniem celów operacyjnych i zadań strategicznych, które uszczegóławiają cele strategiczne, tworząc wizerunek rozwoju regionalnego i lokalnego.

Ostatnim etapem jest planowanie operacyjne, które polega na wdrażaniu i realizowaniu strategii. Powoduje to potrzebę przygotowania programów wykonywanych dla ustalonych zadań strategicznych. Do poszczególnych zadań strategicznych powinien być stworzony program operacyjny, w którym znajdują się: projekty częściowe, instytucja odpowiedzialna za realizację kolejnych etapów zadania, wpływ czynników środowiskowych i przestrzennych, określenie zasobów finansowych dla realizacji zadań (w tym wskazanie źródeł finansowych), harmonogram realizacji zadań, spodziewane efekty oraz mechanizm informacji o pracach nad wdrażaniem zadań strategicznych.

Następnie program powinien podlegać sprawdzeniu oraz bieżącej aktualizacji w nawiązaniu do pojawiających się zmian zewnętrznych i wewnętrznych, oddziałujących na jednostkę terytorialną. Wymaga to ustalenia systemu monitoringu, w którym znajdują się następujące pozycje:

- zgromadzone i przeanalizowane dane statystyczne, dotyczące samorządu terytorialnego (w tym weryfikacja mechanizmów społeczno-gospodarczych);
- analiza wpływu otoczenia na procesy społeczno-gospodarcze jednostki terytorialnej;
- monitoring polityki regionalnej prowadzonej przez władze publiczne na szczeblu centralnym lub międzynarodowym np. w UE i związane z tym ewentualne możliwości wsparcia;
- monitoring realizacji w wymiarze całościowym w celu korekcji lub modyfikacji niektórych założeń strategii;
- monitoring bieżący poszczególnych zadań strategicznych⁵.

W procesie tym monitoring powinien umożliwić obiektywną i przejrzystą weryfikację oraz ocenę zmian adaptowanych w ramach strategii. Skuteczny monitoring prowadzony jest w oparciu o ustalone wskaźniki, umożliwiające właściwą weryfikację wprowadzanych zmian.

Poszczególnym etapom strategii powinno towarzyszyć założenie o konieczności uwzględniania wsparcia przedsiębiorczości prywatnej.

3. Działania aktywizujące sektor prywatny

Prywatne podmioty gospodarcze (szczególnie sektor małych i średnich przedsiębiorstw) są istotnymi ogniwami rozwoju kraju, jak i jednostek samorządu terytorialnego. Powinny zatem być przedmiotem szczególnej uwagi w kreowaniu polityki regionalnej i lokalnej – również w zakresie kształtowania strategii rozwojowej samorządów. Zapewnienie przedsiębiorstwom prywatnym właściwych i sprzyjających warunków gospodarowania – istotne wydaje się

⁵ J. Chądzyński, A. Nowakowska, Z. Przygodzki, *Region i jego rozwój w warunkach globalizacji*, Wydawnictwo CeDeWu.PL, Warszawa 2007, s. 229–230.

nieprzeszkadzanie firmom przez nadmiar regulacji ustanawianych przez sektor publiczny – jest szczególnym wyzwaniem dla polityki władz samorządów terytorialnych. W tablicy 2 zostały przedstawione warunki, które firmy biorą pod uwagę przy prowadzeniu działalności gospodarczej i są punktami odniesienia przy wyborze lokalizacji inwestycji.

Tabela 2. Uwarunkowania regionalne (lokalne) wpływające na przedsiębiorstwa

Czynniki ilościowe	Czynniki jakościowe
<ul style="list-style-type: none"> – Rejestrowany wzrost gospodarczy – dochody na mieszkańca – Dostępność kapitału (liczba instytucji rynku kapitałowego) – Produktynność, wydajność pracowników – Koszty pracy – Wysokość podatków – Infrastruktura techniczno-komunikacyjna (np. drogi, porty, telefony, wodociągi, Internet) – Szlaki komunikacyjne – Przedsiębiorczość (liczba firm, innowacyjność) – Potencjalne nisze rynkowe i możliwości popytowe – Zasoby naturalne i stan środowiska 	<ul style="list-style-type: none"> – Rodzaj położenia (np. strategiczne, peryferyjne) – Regionalne (lokalne) usługi i sieci pomocnicze – Respektowanie i ochrona praw własności – Kompetencje zawodowe i kwalifikacje pracowników – Poziom edukacji i kształcenia – Bliskość dużej aglomeracji – Efektywność polityki władz samorządowych (zarządzanie samorządem terytorialnym) – Kultura otoczenia biznesowego – Programy motywacyjne (wsparcie władz samorządowych dla inwestorów) – Elastyczność i dynamika – Jakość życia (zakres oraz jakość dóbr, usług publicznych i ich dostępność) – Elastyczność i dynamika rynku – Atrakcyjność turystyczna – Promocja terytorialna – Profesjonalizm w kontaktach z rynkiem – Kontakty (możliwość tworzenia sieci – powiązań, kooperacji)

Źródło: opracowanie na podstawie C. Fredrikson, *Rozwój regionalny w świecie globalnej konkurencji – potrzeba nowej strategii*, „Regiony MBA” 1/1998, s. 11, M. Angowski, *Ocena działalności władz samorządowych zakresie wspierania rozwoju lokalnej przedsiębiorczości*, w: *Gospodarka lokalna i regionalna w teorii i praktyce*, red. R. Bról, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu nr 3, Wyd. UE Wrocławiu 2008 oraz R. Nawrocki, *Marketing a strategie rozwoju polskich gmin*, *op. cit.*, s. 332.

W tab. 2 przedstawiono dwa rodzaje czynników szczególnie istotnych dla firm zakładających działalność ekonomiczną i weryfikujący korzyści z lokalizacji. Są to elementy ilościowe i jakościowe. Czynniki ilościowe, inaczej mierzalne, można opisać przez konkretne dane, wskaźniki i zobiektywizować (np. dochód na mieszkańca, koszty pracy). Czynniki jakościowe są trudno mierzalne i podlegają subiektywnej ocenie (np. jakość życia, rodzaj położenia).

Jak wspomniano, zapewnienie firmom właściwych warunków (sprzyjających ich lokalizacji) będzie w dużym stopniu zależeć od polityki władz samorządowych. Do takich przykładów można zaliczyć: wysokość podatków, infrastrukturę techniczno-komunikacyjną, promocję terytorialną i inne. Uwzględnić należy również elementy niezależne, naturalne, które w wyniku długotrwałych procesów ukształtowały atrakcyjność i konkurencyjność

regionalną (lokalną). Przykładami mogą być: kultura otoczenia biznesowego, elastyczność i dynamika rynku czy atrakcyjność turystyczna.

Czynniki ilościowe i jakościowe wpływające na decyzje lokalizacyjne przedsiębiorstw mają przede wszystkim charakter endogeniczny. Stąd potencjał rejestrowany w regionie będzie miał duże znaczenie dla inwestorów szukających odpowiedniej lokalizacji. Potencjał rozwojowy danego terytorium kształtowany jest przez zmieniające się uwarunkowania wewnątrz regionu, jak i jego otoczenia – chodzi przede wszystkim o politykę władz państwa w zakresie gospodarki (polityka makroekonomiczna). Kształtowanie tego potencjału jest procesem wymagającym czasu, konsekwentnych decyzji, powstałych w wyniku spójnej wizji rozwojowej, która nie może być zakłócana przez ciągłe zmiany i modyfikacje wywoływane najczęściej przez politykę (cykle wyborcze).

Fundamenty rozwoju gospodarczego danego terytorium (regionu lub jednostki lokalnej) opierają się na zapewnieniu odpowiednich warunków dla jak największej liczby przedsiębiorstw decydujących się na prowadzenie działalności ekonomicznej.

Podsumowanie

Podjęcie zadania mającego na celu zbudowanie skutecznego mechanizmu rozwoju regionalnego, który będzie wspierał przedsiębiorczość prywatną, jest wyzwaniem dla władz samorządów terytorialnych.

Ważnym etapem jest upodmiotowienie samorządów terytorialnych. Zdecentralizowany model państwa nadaje władzom regionalnym i lokalnym znaczną samodzielność w obszarze decyzyjnym, zarządczym i finansowym. Niezależność samorządów terytorialnych nie jest gwarantem sukcesu rozwojowego. Warto jednak zwrócić uwagę na fakt większej elastyczności decyzyjnej i wiedzy władz terytorialnych od centralnej. Ponadto negatywne doświadczenia państw komunistycznych, kiedy samomianujące się rządy scentralizowały władzę, skłaniają do wyboru rozwiązania zdecentralizowanego.

Proces prowadzenia polityki regionalnej wymaga ustalonego porządku. Chodzi o identyfikację celów, opracowanie i przyjęcie strategii oraz sterowanie rozwojem. Wszystko to warunkowane jest współdziałaniem wielu podmiotów i instytucji związanych z daną jednostką samorządową. W tym procesie poważna rola przypada sektorowi publicznemu z uwzględnieniem jego ram działania.

W kształtowaniu regionalnej polityki gospodarczej duże znaczenie przypisywane jest dokumentowi strategii rozwojowej samorządu terytorialnego. Wymaga to dokładnego opracowania strategii z uwzględnieniem określonego porządku – kolejno postępujące po sobie etapy przygotowania i realizacji strategii.

Wszystkie działania podejmowane na różnych etapach rozwoju regionalnego powinny uwzględniać tworzenie jak najlepszych warunków dla przedsiębiorstw prywatnych. W gospodarce rynkowej to firmy sektora prywatnego kreują wzrost gospodarczy, zapewniają miejsca pracy, stąd samorządy regionalne powinny stworzyć dla nich jak najlepsze warunki funkcjonowania.

Literatura

- Angowski M., *Ocena działalności władz samorządowych w zakresie wspierania rozwoju lokalnej przedsiębiorczości*, w: *Gospodarka lokalna i regionalna w teorii i praktyce*, red. R. Brol, Prace Naukowe UE we Wrocławiu nr 3, Wydawnictwo UE we Wrocławiu, Wrocław 2008.
- Brol M., *Decentralizacja a efektywność sektora publicznego*, w: *Gospodarka lokalna i regionalna w teorii i praktyce*, red. R. Brol, Prace Naukowe UE we Wrocławiu nr 3, Wydawnictwo UE we Wrocławiu, Wrocław 2008.
- Chądzyński J., Nowakowska A., Przygodzki Z., *Region i jego rozwój w warunkach globalizacji*, Wydawnictwo CeDeWu.PL, Warszawa 2007.
- Fredrikson C., *Rozwój regionalny w świecie globalnej konkurencji – potrzeba nowej strategii*, „Regiony MBA” 1/98.
- Fundusze strukturalne i polityka regionalna UE*, red. K.A. Wojtaszcak, Oficyna Wydawnicza ASSPRA – JR, Warszawa 2004.
- Łokucijewski K., *Wartości i funkcje łączone ze zjawiskiem samorządności terytorialnej w anglosaskich naukach społecznych*, „Studia Europejskie” tom II, Toruń 1998.
- Nawrocki R., *Marketing a strategie rozwoju polskich gmin*, w: *Gospodarka lokalna i regionalna w teorii i praktyce*, red. R. Brol, Prace Naukowe UE we Wrocławiu nr 3, Wydawnictwo UE we Wrocławiu, Wrocław 2008.
- Polityka ekonomiczna*, red. A. Fajferek, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 1999.
- Polityka gospodarcza*, red. H. Ćwikliński, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2004.
- Woźniak J., *Metodyka budowania strategii regionalnych*, „Regiony MBA” 1/98.

MANAGING OF THE REGIONAL POLICY SUPPORTING PRIVATE ENTERPRISES

Summary

Paper concerns the problem how to build an effective mechanism of the regional development which support private enterprises. One of the most important step is decentralization the territorial administration of the country.

Then the author considers phases of managing the process of the regional development. The significant problem of this process is forming the strategy for regional and local development.

Every of these factors in regional development need paying attention on private enterprises, which are the most important parts of regional and local economy. Support the private business is the key to success in regional and local economic policy.

Translated by Andrzej Paczoski